

УДК: 811'243:378.016] (477+498)
DOI: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-5

Л.В. КОРОЛЬОВА,
*викладач кафедри англійської філології,
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (м. Дніпро)*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ ПРОГНОЗУВАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СИСТЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У РУМУНІЇ ТА УКРАЇНІ

У статті висвітлено результати проведеного дослідження тенденцій розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні. Метою статті є розкриття особливостей використання методики прогнозування для визначення основних тенденцій розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні. Визначено сутність терміна «екстраполяція» та понять: «екстраполяційний підхід», «зворотний підхід». У статті стверджується, що завдяки використанню під час дослідження порівняльного аналізу, системного підходу, методики сценарного прогнозування та проведення експертної оцінки було визначено три шляхи розвитку тенденцій вищої освіти Румунії та України в галузі професійної підготовки викладачів іноземних мов та оформлено їх у три сценарії: оптимістичний, нейтральний та песимістичний. Подано алгоритм використання методики прогнозування для визначення основних тенденцій розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні. У статті покроково описано етапи, які привели до вибору методики сценарного прогнозування; наведено проведений в межах дослідження поетапний контент-аналіз основних напрямів розвитку систем професійної підготовки вчителів другої мови у Румунії та Україні: історичні аспекти, зміст, структуру та функції цієї систем та особливості сучасної систем професійної підготовки вчителів іноземних мов. Виокремлено основні типи сценарного підходу: обґрунтовано причину вибору методики сценарного прогнозування; наведено етапи, які було реалізовано під час використання методики сценарного прогнозування. Зроблено висновок про те, що визначення тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні дозволило провести експертизу, здійснити сценарне прогнозування та запропонувати ймовірні сценарії розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов як складової вищої педагогічної освіти для обох досліджуваних країн.

Ключові слова: професійна підготовка, викладачі іноземних мов, методика сценарного прогнозування, тенденції розвитку.

Постановка проблеми. Професійна підготовка майбутніх викладачів іноземних мов є найбільш пріоритетним завданням в умовах реалій сьогодення. Саме тому визначення тенденцій розвитку освітніх систем набуває особливого значення у функціонуванні складних систем координації та взаємодії вищої педагогічної освіти. У межах дослідження професійної підготовки викладачів іноземних мов в університетах Румунії, з метою вдосконалення системи вищої освіти України в цьому ж напрямі через використання позитивного румунського досвіду для визначення основних тенденцій було вирішено застосувати методику прогнозування.

Вважається, що *прогнозування* є основною частиною функціонування вищої педагогічної освіти як системи, «суть якого полягає у визначенні перспективних цілей і шляхів досягнення їх у недалекому майбутньому» [С.В. Сапожников, 2014, с. 339]. Погоджуючись із вищезазначеною тезою, зазначаємо, що *метод сценарного прогнозування* (у його модифі-

кованому варіанті) є найбільш адекватним для виявлення гіпотетично передбачуваних результатів розвитку тенденцій систем професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії, запропонований вищезазначеним дослідником.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для виявлення тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти в науковій літературі наведено достатньо багато різних підходів: *історичні* (О. Глузман, В. Луговий); *історико-педагогічні* (В. Майборода, Т. Кошманова); *порівняльно-педагогічні* (В. Кемінь, О. Огієнко, Л. Пуховська); *проективно-ціннісні* (Б. Вульфсон), *екстраполяційні та цільові тенденції* (В. Зуєв); *загально-системні та частково системні* (Є. Белозерцев); *мегатендеції та субтенденденції* (В. Луговий).

Формулювання мети. Мета статті полягає в розкритті особливостей використання методики прогнозування для визначення основних тенденцій розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії було обрано два основні підходи *екстраполяційний та зворотний*. *Екстраполяція* визначається як метод наукового дослідження, що полягає в поширенні висновків, отриманих під час проведення спостережень про те, як одна частина явища впливає на іншу її частину, тобто за виявленою закономірністю розвитку розраховуються прогнозовані показники як продовження динамічного ряду на майбутнє. У цьому дослідженні *екстраполяційний* підхід полягає в тому, що вища педагогічна освіта розглядалася в системі взаємозв'язків та відносин, які історично склалися під впливом історичних явищ, подій, об'єктивних та суб'єктивних факторів.

Інший підхід, *зворотний*, виражається у цільовому описі системи професійної підготовки викладачів іноземних мов як однієї із складових вищої педагогічної освіти Румунії, де процес дослідження явища відбувається від *прогнозованого до сучасного*. Використання *зворотного* підходу дало можливість побудови моделі системи професійної підготовки викладачів іноземних мов Румунії та концептуальних засад цієї системи відносно незалежними від тенденцій її розвитку, які склалися в минулому.

Аналіз системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та порівняння її особливостей із системою професійної підготовки викладачів іноземних мов в українських закладах вищої освіти дозволив виявити перспективи їх розвитку, окреслити основні напрями та можливі шляхи вдосконалення цієї системи в Україні. Завдяки використанню під час дослідження системного підходу, порівняльного аналізу, *методики сценарного прогнозування та проведення експерименту* було визначено *три шляхи* розвитку тенденцій вищої освіти в Румунії та Україні в галузі професійної підготовки викладачів іноземних мов і оформлено у *три сценарії розвитку цих тенденцій: оптимістичний, нейтральний та песимістичний*. Далі представляємо використану у нашому дослідженні *методику сценарного прогнозування*.

На *підготовчому етапі* було визначено основні напрями прогнозування систем професійної підготовки викладачів іноземних мов в Румунії та Україні:

1) *історичний напрям* – дослідження генези, етапів становлення, сутності вищої педагогічної освіти та професійної підготовки викладачів іноземних мов у ретроспективі; аналіз законодавчих актів, документів, реформ румунської та української педагогічної освіти; вивчення особливостей сучасного стану професійної підготовки викладачів іноземних мов у закладах вищої освіти Румунії та України;

2) *напрямок дослідження змісту професійної підготовки викладачів іноземних мов* – проведення аналізу змісту, методів, форм та технологій підготовки викладачів іноземних мов у закладах вищої освіти в Румунії та Україні;

3) *напрямок дослідження організаційно-управлінського розвитку професійної підготовки викладачів іноземних мов* – виявлення перспектив організаційно-управлінської системи професійної підготовки викладачів іноземних мов в умовах поширення глобалізаційних процесів;

4) *методичний напрям* – дослідження організації навчального процесу, його методичних засад, іміджу сучасного викладача на сучасному етапі розвитку вищої педагогічної освіти в умовах цифровізації та діджиталізації в університетах Румунії, які здійснюють професійну підготовку викладачів іноземних мов.

За експертною думкою науковців [С.Д. Бешелев, Ф.Г. Гурвич, 1973], основою кожного прогнозу є оцінка умов, за якими повинні відбуватися прогнозовані процеси, з урахуванням ключових факторів майбутнього, які можуть спричинити зміну самого об'єкта прогнозування. Усі наукові прогнози, які використовуються дослідниками сьогодні, можна виокремити в *три основні групи*:

– *Група 1* – прогнози, які надають характеристику тенденціям і перспективам розвитку конкретного процесу від певної дати сьогодні до певної дати у майбутньому. Такі прогнози відповідають на запитання: у якому напрямі відбувається розвиток?

– *Група 2* – прогнози, що характеризують найбільш ймовірний стан явища на якусь певну дату в майбутньому. Прогнози цієї групи відповідають на запитання: що можливо?

– *Група 3* – прогнози, що характеризують бажаний стан явища в майбутньому. Вони відповідають на запитання: що бажано? [С.Д. Бешелев, Ф.Г. Гурвич, 1973, с. 23]

Для розробки ефективної структури прогнозованих процесів, системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні розглядалися як цілісні та багаторівневі системи підготовки компетентних викладачів іноземних мов, які здатні конкурувати на сучасному ринку праці. Враховуючи динамічність цих систем, які можуть піддаватися впливу суб'єктивних та об'єктивних оцінок, соціальних факторів, ми спробували спрогнозувати напрями розвитку професійної підготовки викладачів іноземних мов на *десять років* у контексті загальносвітових тенденцій розвитку вищої освіти.

Було проведено *контент-аналіз* зарубіжної та вітчизняної філософської, методичної, педагогічної, психолого-педагогічної наукової літератури, контенту офіційних сайтів Міністерств освіти і науки Румунії та України, сайтів румунських і українських закладів вищої освіти, а також здійснено статистичну обробку отриманих даних.

Контент-аналіз дослідження проходив у 5 етапів:

1-й етап – розробка програми контент-аналізу;

2-й етап – визначення об'єктів для проведення контент-аналізу;

3-й етап – розробка методики проведення контент-аналізу та її апробація;

4-й етап – збір інформації та обробка даних;

5-й етап – інтерпретація отриманих результатів та висновки.

Результати проведеного *контент-аналізу*, який включав дослідження основних напрямів розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов, її історичних аспектів, змісту, структури і функцій цієї системи та особливостей сучасної системи професійної підготовки викладачів іноземних мов, дозволили визначити тенденції розвитку вищезазначеної системи.

Для роботи з фахівцями було обрано *формалізований підхід*. *Формалізація* (з англ. «formalization») як метод, що використовується у математичній логіці, є процесом подання інформації про об'єкт, процес, явище у вигляді формальної системи або обчислення. У контексті цього дослідження формалізований підхід було застосовано для відображення певної сфери у вигляді формальної системи, коли форма виокремлюється як особливий предмет дослідження незалежно від змісту, що полегшує вивчення предмета, дає змогу сформулювати загальні закони і правила міркування, виявити загальні структури думок. Таким чином, за допомогою формалізованих прийомів розробки ієрархічних структур було запропоновано структуру тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов в університетах Румунії. Головною була визначена структура тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов, яка включала чотири групи: *історичні тенденції, тенденції розвитку змісту професійної підготовки викладачів іноземних мов в Румунії, організаційно-управлінські та методичні* та розроблено *дві анкети* для проведення анкетування серед експертів.

Перша анкета призначалася для опитування експертів вищої педагогічної освіти провідних університетів Румунії і включала систематизований набір питань щодо напрямів розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов як складової вищої педагогічної освіти Румунії. Метою анкетування було отримання інформації стосовно ступеня впевненості експертів у важливості та перспективності кожного з оцінюваних напрямів. Отримані результати дозволили: а) оцінити кількісно (за шкалою від 0 до 9 балів) *ступінь важливості* кожної тенденції в поточному розвитку та *ступінь перспективності* кожної

тенденції в майбутньому розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов; б) підтвердити або спростувати релевантність виявлених на етапі контент-аналізу тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії;

Друга анкета була аналогічною за структурою і *призначалася* для опитування представників провідних університетів України – експертів в галузі компаративної педагогіки вищої школи. Проведення цього анкетування дозволило: а) провести порівняльний аналіз якісного стану системи професійної підготовки викладачів іноземних мов обох країн на підставі кількісних оцінок *ступеня важливості* кожної тенденції в поточному розвитку та *ступеня перспективності* кожної тенденції в майбутньому розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов в Румунії та Україні; б) підтвердити або спростувати істинність висунутого наукового припущення щодо можливості проектування виявлених сучасних тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії на ситуацію, що склалася нині в українському педагогічному просторі вищої освіти.

Анкетування проводилося онлайн і виключало особистий контакт дослідника з експертами. У разі необхідності експерти могли звернутися до наданої інструкції, де були пояснення, що дозволяло виключити заздалегідь неправдиві відповіді. Набір питань в анкеті мав логічну структуру, включаючи можливість доповнення списку тенденцій розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов в кожній групі тенденцій, а також надання оцінки їх *важливості* та *перспективності*. Така організація процедури опитування дозволила експертам дати об'єктивну, виважену й цілісну оцінку прогнозованих процесів та явищ.

Після проведення анкетування виникло питання щодо вибору методики для виявлення перспектив розвитку професійної підготовки викладачів іноземних мов в обох досліджуваних країнах. Таким чином було розглянуто чотири основні методики прогнозування, які наведені у наукових працях [С.В. Сапожников, 2014; J. Quist, P. Vergragt, 2006] і які можна застосувати для цього дослідження: *прогнозування (саме по собі, сценарне прогнозування, зворотне прогнозування та зворотне прогнозування з урахуванням думок зацікавлених сторін* (рис. 1).

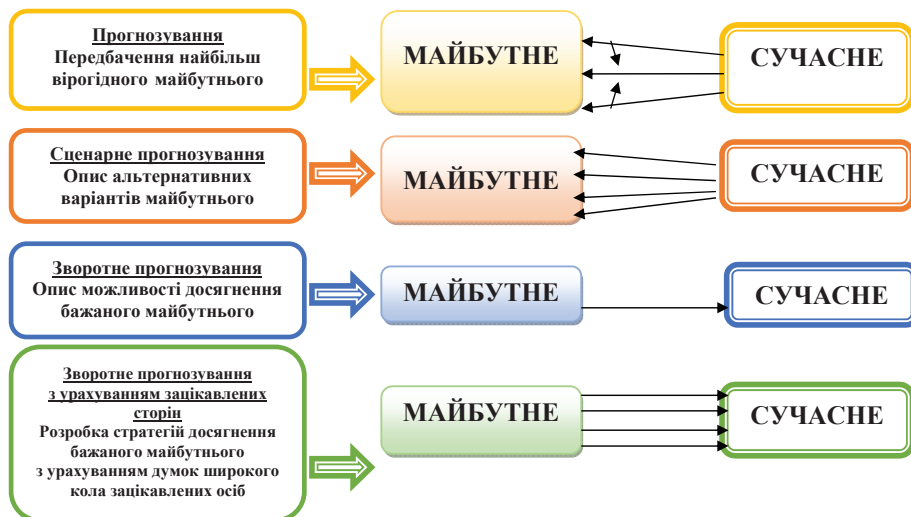

Рис. 1. Основні типи сценарного підходу

С. Сапожников відзначає, що відмітною особливістю методики *прогнозування* є процес визначення тенденцій, динаміки розвитку об'єкта дослідження на підставі аналізу його стану у минулому та сьогоденні. Результатом прогнозування стає розробка найбільш ймовірної картини майбутнього. Але така методика забезпечує релевантні результати тільки за умови, якщо ситуація зовнішнього середовища є відносно стабільною [С.В. Сапожников, 2014].

Сьогодні найбільш поширеними у науковому просторі як інструмент для визначення тенденцій є інші три методики. Методика *сценарного прогнозування* надає можливість визначити кілька ймовірних тенденцій розвитку подій у майбутньому на підставі інформації про поточний стан досліджуваного явища для того, щоб обрати найбільш відповідні альтернативи і стратегії управління ситуацією, що склалася. Методика передбачає участь в розробці та оцінці сценаріїв розвитку аналізованої ситуації кваліфікованих експертів різного профілю, на підставі думок яких можливо дати рекомендації щодо формування стратегії. Вона також включає методи і прийоми формалізованого та змістового опису проблемної ситуації, конкретні методи, алгоритми побудови та дослідження сценаріїв її розвитку із застосуванням нових інформаційних технологій.

Сутність методики *зворотного прогнозування* (англ. «backcasting») полягає у побудові сценаріїв у зворотному порядку. Наприклад, на першій стадії дослідження є певне передбачення майбутнього результату, а під час проведення самого дослідження відтворюється ланцюжок подій, які пов'язані у часі та реалізація яких приведе до прогнозованого на початку дослідження результату. Основним питанням цієї методики є: «Що ми можемо зробити сьогодні, щоб досягти цього результату?». Це техніка, яка часто визначається як протилежність прогнозуванню [Л. Янсен, 2006].

Методика зворотного прогнозування з урахуванням думок зацікавлених сторін на відміну від попереднього типу сценарного підходу («participatory backcasting»), де враховуються думки тільки експертів, зважає на думки широкого кола зацікавлених сторін, наприклад стейкхолдерів, під час моделювання образу майбутнього та розробки стратегій для його досягнення.

Слід відзначити, що всі вищеперелічені типи сценарного підходу взаємопов'язані між собою. Кожен з методів сценарного підходу використовується залежно від *періоду прогнозування*. Метод зворотного прогнозування найкраще підходить для розробки стратегії на довготривалий період. Для середньострокового планування дій частіше застосовується сценарний метод прогнозування, оскільки пряме прогнозування допомагає визначити план заходів на найближчий час.

Відповідно до поставлених завдань цього дослідження було обрано метод *сценарного прогнозування*, який дозволяє:

- 1) класифікувати отримані сценарії за трьома групами – *песимістичний, нейтральний і оптимістичний*;
- 2) робити прогноз ймовірних сценаріїв розвитку подій для вищої педагогічної освіти в Румунії та Україні на найближчі роки, кожен з яких реалізується при виконанні певних умов сьогодення;
- 3) провести порівняльний аналіз визначених сценаріїв для забезпечення можливості формування стратегії управління розвитком системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії в найближчі роки з урахуванням виявлених тенденцій та звести до мінімуму очікувані втрати в тих випадках, коли вони неминучі.

У процесі проведення сценарного прогнозування було реалізовано такі етапи:

- 1) *постановочний етап* – проведення емпіричних досліджень і виявлення ключових тенденцій розвитку вищої педагогічної освіти в Румунії, сформованих на теперішній час;
- 2) *апріорний етап* – проведення структурного аналізу напрямів розвитку вищої педагогічної освіти в досліджуваних країнах через контент-аналіз зарубіжної та вітчизняної психолого-педагогічної, філософської, методичної літератури з метою підтвердження і розширення висновків, зроблених на постановочному етапі сценарного прогнозування;
- 3) *етап параметризації та ідентифікації* – здійснення: 1) експертного аналізу виявлених тенденцій вищої педагогічної освіти в Румунії з метою ідентифікації типових кластерів, які відображають сучасні стратегії розвитку вищої педагогічної освіти; 2) експертного аналізу присутності аналогічних тенденцій в вищій педагогічній освіті України з метою виявлення типових для цієї країни кластерів сучасної стратегії розвитку вищої педагогічної освіти;
- 4) *етап інтерпретації* – виявлення і порівняння можливих сценаріїв розвитку ситуації у вищій педагогічній освіті Румунії та України в майбутньому з урахуванням тенденцій і стратегій розвитку вищої педагогічної освіти, що склалися при дотриманні певних умов в наш час.

Відповідно до визначених етапів було розроблено алгоритм сценарного прогнозування для прийняття рішень стосовно стратегії розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов як складової вищої педагогічної освіти, де кожен елемент включає певну послідовність дій.

Визначені під час дослідження тенденції розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов у Румунії та Україні було згруповано за чотирма групами: *історичні, тенденції розвитку змісту професійної підготовки викладачів іноземних мов, організаційно-управлінські, методичні* та охарактеризовано кожну з них.

Висновок. Таким чином, визначення тенденцій розвитку системи професійної підготовки викладачів іноземних мов досліджуваних країн дозволило провести експертизу, здійснити *сценарне прогнозування* напрямів розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов, навести найбільш ймовірні *сценарії* розвитку систем професійної підготовки викладачів іноземних мов як складової вищої педагогічної освіти Румунії та України.

Список використаних джерел

- Бешелев, С.Д., Гурвич, Ф.Г. (1973). *Экспертные оценки*. Москва: Наука.
- Корольова, Л.В. (2017). Становлення і розвиток системи підготовки викладачів іноземної мови в Румунській Республіці. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: «Педагогіка і психологія»*, 1(13), 27–31.
- Сапожников, С.В. (2014). *Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону*. (Дис. д-ра пед. наук). ВНЗ «Кримський гуманітарний університет». Ялта.
- Янсен, Л. (2006). *От видения к действию. Задача перехода к устойчивому развитию*. Материали семинара. СПб.: СПбГУНИПТ.
- Ball, G.O., Bastun, M.V., Vidra, O.G., Voloshko, N.I., Gridkovets, L.M., Pybalka, V.V. (Ed.). (2005). *Development of psychological culture of student youth in the system of continuous professional education*. Kyiv: IPPPO APN of Ukraine.
- Common European Framework of reference for languages: learning, teaching, assessment*. (2001). Language Policy Division, Council of Europe Cambridge University Press. Retrieved from <https://rm.coe.int/16802fc1bf>
- Koroliova, L. (2019). The influence of the European union multilingualism policy on the training of foreign language teachers in Romanian universities. *Англїстика та Американїстика*, 16, 75–79.
- Quist, J., Vergragt, P. (2006). Past and future of backcasting: The shift to stakeholder participation and a proposal for a methodological framework. *Futures*, 38, 1027–1045.
- Rudenko, Y., Naboka, O., Korolova, L., Kozhukhova, K., Kazakevych, O., Semenikhina, O. (2021). Online Learning with the Eyes of Teachers and Students in Educational Institutions of Ukraine. *TEM Journal*, 10 (2), 922–931.
- Yurchenko, A., Drushlyak, M., Sapozhnykov, S., Teplytska, A., Koroliova, L., Semenikhina, O. (2021). Using Online IT-Industry Courses in Computer Sciences Specialists' Training. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 11, 97–104.

References

- Beshelev, S.D., Gurvich, F.G. (1973). *Ekspertnye ocenki [Expert assessments]*. Moscow, Nauka, 163 p.
- Ball, G.O., Bastun, M.V., Vidra, O.G., Voloshko, N.I., Gridkovets, L.M., Pybalka, V.V. (Ed.). (2005). *Development of psychological culture of student youth in the system of continuous professional education*. Kyiv, IPPPO APN of Ukraine, 298 p.
- Korolova, L.V. Formation and development of educational system of training teachers of foreign languages in the Romanian republic. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series: Pedagogy and psychology*, 2017, no. 1 (13), pp. 27–31. (In Ukrainian).
- Koroliova, L. The influence of the European union multilingualism policy on the training of foreign language teachers in Romanian universities. *Anhlistyka ta Amerykanystyka [English and American studies]*, 2019, vol. 16, pp. 75–79.

Sapozhnykov, S.V. (2014) *Tendentsii rozvytku vyshchoi pedahohichnoi osvity v krainakh Chornomorskoho rehionu*. Dokt., Diss. [Trends in the development of higher pedagogical education in the countries of the Black Sea region. Doct. Diss.]. Yalta, 400 p.

Common European Framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. (2001). Language Policy Division, Council of Europe Cambridge University Press. p. 273. Available at: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (Accessed 10 March 2023).

Quist, J., Vergragt, P. (2006). Past and future of backcasting: The shift to stakeholder participation and a proposal for a methodological framework. *Futures*, issue 38, pp. 1027–1045.

Yansen, L. (2006). *Ot videniia k deistviu. Zadacha perekhoda k ustoichivomu razvitiu* [From vision to action. The task of transition to sustainable development]. Sankt-Peterburg: SPbGUNIPT Publ, pp. 25–29.

Rudenko, Y., Naboka, O., Korolova, L., Kozhukhova, K., Kazakevych, O., Semenikhina, O. On-line Learning with the Eyes of Teachers and Students in Educational Institutions of Ukraine. *TEM Journal*, 2021, vol. 10, issue 2, pp. 922–931.

Yurchenko, A., Drushlyak, M., Sapozhnykov, S., Teplytska, A., Koroliova, L., Semenikhina, O. Using Online IT-Industry Courses in Computer Sciences Specialists' Training. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 2021, no. 11, pp. 97–104.

THE USE OF FORECASTING METHODS FOR DETERMINING THE MAIN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL TRAINING SYSTEMS FOR SECOND LANGUAGE TEACHERS OF ROMANIA AND UKRAINE

Korolova Larysa, Lecturer of the Department of English Philology, Oles Honchar Dnipro National University, Dnipro

E-mail: lorakoroleova@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-1517-9723

DOI: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-5

Keywords: professional training, second language teachers, scenario forecasting technique, development trends.

The article highlights the results of the completed research of trends in the development of Romania and Ukraine professional training systems of second language teachers. The purpose of the article is to reveal the features of the use of forecasting techniques to determine the main trends in the development of professional training systems for second language teachers in Romania and Ukraine. The essence of the term “extrapolation” and the concepts “extrapolation approach”, “inverse approach” are defined. The article claims that thanks to the use of a comparative analysis, a systematic approach, the methodology of scenario forecasting and conducting an expert assessment during the research, three ways of developing the trends of higher education in Romania and Ukraine in the field of professional training of foreign language teachers were determined and they were formed in three scenarios: optimistic, neutral and pessimistic. An algorithm for using forecasting techniques to determine the main trends in the development of professional training systems for second language teachers in Romania and Ukraine is presented. A step-by-step content analysis of the main directions of the development of Romania and Ukraine professional training systems of second language teachers is highlighted: historical aspects, content, structure and functions of these systems and features of the modern systems of professional training of second language teachers. The questionnaire procedure of experts from Romania and Ukraine leading institutions of higher education and the results obtained after the questionnaire regarding the main directions of the development of the system of professional training of Romania and Ukraine are presented: its historical aspects, content, structure and functions of this system, features of the modern system of professional training of second language teachers. In the article, the author describes step by step the stages that led to the choice of scenario forecasting methodology. The main types of scenario approach are highlighted. The reason for choosing the scenario forecasting method is substantiated, on the grounds that it allows: classifying the received scenarios into three groups - pessimistic, neutral and optimistic scenarios; making a forecast of probable scenarios for the development of events for higher pedagogical education in Romania and Ukraine for the coming years, each of which will be realized if certain conditions of the present are met; conducting a comparative analysis of the identified scenarios to ensure the possibility of forming a management strategy for the development of the system of professional training of teachers of second language teachers in Roma-

nia in the coming years, taking into account the identified trends and minimizing the expected losses in cases where they are unavoidable. The work also presents the stages that were implemented when using the scenario forecasting technique. The trends in the development of the system of professional training of second language teachers in Romania and Ukraine determined during the study were grouped into four groups: historical, trends in the development of the content of professional training of second language teachers, organizational and managerial, methodical and characterized. At the end of the article, it is concluded that the determination of trends in the development of the system of professional training of teachers of second language teachers in Romania and Ukraine made it possible to carry out research and scenario forecasting of the directions of the development of systems of professional training of second language teachers, to present probable scenarios of the development of systems of professional training of second language teachers as a component of higher pedagogical education of both studied countries.

Одержано 27.01.2023.